

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

VESTERGADE 22

ÆRØ KOMMUNE

Besigtigelsesdato:
Besigtiget af:
Journalnummer:

3.10.2014
Maria Wedel Søe
2013-7.82.07/492-0001

Kommune:
Adresse:
Betegnelse:
Fredningsår:
Omfang:

Ærø Kommune
Vestergade 22, 5970 Ærøskøbing
Vestergade 22
1919
Forhuset (1796, porten i de to nordligste fag sløjfet 1963).

BYGNINGSBESKRIVELSE

Forhuset indgår som en del af husrækken i Vestergade, der er den primære hovedgade i den ældste del af Ærøskøbing på Ærø. Vest for forhuset er et mindre gårdrum og en have.

Forhuset er ti fag langt og opført i en etage, med en høj, trefags karnapkvist, der afsluttes af en spids frontispice. Facaden er grundmuret, mens de øvrige sider er opført i bindingsværk. Bygningen afsluttes af et rødt, teglhængt heltag med to små tagvinduer mod gaden, mens tagfladen mod gården har en række større, nye tagvinduer. Mod gaden står bygningen på en gråmalet sokkel, der afsluttes af en profileret kant. Herover er facaden glatpudset og opdelt af ørelisener og bånd, som indrammer hvert vinduesfag. Facaden fremstår i forskellige grønne nuancer og øverst ses en hvid, profileret hovedgesims, der tillige indrammer frontispicen, hvis midte prydes af et indfattet, rundt vindue. Facadens øvrige vinduer udgøres af ældre, torammede, hvidmalede vinduer med småtopsprossede rammer, detaljeudskårne hjørnebånd, bevarede hængsler samt profilerede sålbænke med skiferoverside. Hoveddøren er en tofløjet fyldingsdør holdt i brunnuancer med messingdørhammer, kurvehanksbuet overvindue og granittrin foran. Gårdsiden står med hvide tavle og sort tømmer. De sydligste fag dækkes af et nyere grundmuret sidehus, der ikke er omfattet af fredningen. Vinduerne i gårdsiden er tillige ældre, småtopsprossede, torammede vinduer. Et enkelt vindue er trerammes. Gårdsidens vinduer er mørkeblå.

Indvendigt er en forstue og stuer mod gaden, et køkken mod gården og værelser i tagetagen. Køkkenet ligger i åben forbindelse med den sydligste stue. De fleste overflader er nyere, dog traditionelle i form af bræddegulve og bræddeloftet mellem synlige bjælker. Der er bevaret enkelte af de oprindelige bindingsværksskillevægge, der dog flere steder fremstår med synlig konstruktion. Af bevarede bygningsdetaljer skal nævnes det ældre bjælkelag, ældre døre, et indbygget hjørneskab og en ældre trappe i forstuen.

Den høje, trefags karnapkvist.

— BYGNINGSHISTORIE

Forhuset er opført i 1796 for Rasmus Lauritzen Kock, og var oprindeligt et stuehus til en landbrugsejendom. Forhuset blev opført i grundmur til gaden og de øvrige sider i bindingsværk.

I 1963 blev en tidligere port i de to nordligste fag fjernet og erstattet af to vinduer til gaden, en del af portrummet var dog allerede da udnyttet til beboelse, og i forbindelse hermed var de to nordligste fag i gårdsiden omsat til grundmur.

— KILDER

Historiske huse i Ærøskøbing, Nationalmuseet 1975

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi for Vestergade 22 relaterer sig til placeringen i den smalle gade, hvis bebyggelse er kendetegnet af huse i én etage med fremtrædende karnapper og frontgavle, pudsede facader i skiftende farver og røde, teglhængte tage. Vestergade 22 indgår således naturligt i rækken af disse karakteristiske, ældre huse.

Endvidere knytter den miljømæssige værdi sig til gadens pigstensbelægning langs med husmurene, den brostensbelagte vej samt de ældre lygtepæle, der underbygger den velbevarede gades autenticitet. Hertil kommer Vestergade 22's gårdrum, der tillige har en velbevaret pigstensbelægning.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi relaterer sig til bygningens traditionelle konstruktionsprincip med en grundmuret facade og en gårdside i bindingsværk, der påviser at det før i tiden ikke var almindeligt at grundmure et helt hus, men bare facaden så denne kunne tage sig ud i bybilledet. Facadens pudsdetaljer, herunder ørelisener og bånd er sammen med de småtopsprossede vinduer og hoveddøren karakteristiske træk fra anden halvdel af 1700-tallet, og er dermed med til at give et billede af bygningens alder. Endvidere indskrives hoveddøren sig til rækken af udsmykkede døre, der er et gennemgående træk i Ærøskøbing. Denne form for pyntelige døre var en herskende stil, som bredte sig i den sidste halvdel af 1700-tallet.

At der tidligere har været et gennemgående portrum i de nordligste fag ses dels af en lidt afvigende facadedetaljering og dels af de to

Vestergade.

grundmurede fag i gårdsiden samt af den bevarede skråstiver i det yderste fag.

I det indre knytter den kulturhistoriske værdi sig til den delvist bevarede grundplan med en forstue med trappe, samt til disponeringen med stuer mod gaden og køkken mod gårdsiden. Hertil kommer de ældre bygningsdetaljer, herunder det synlige bjælkelag i lofterne, trappen og fyldingsdørene, der ved deres udførelse og velbevarede detaljer er med til at påvise bygningens alder. Fyldingsdørenes forskellige udformninger afspejler de skiftende stilarter, hvor de brede, enfløjede døre med bukkehornsbeslag antages at være fra bygningens opførelse i 1700-tallet, mens de tofløjede, smallere fløjdøre er karakteristiske for 1800-tallet. Flere af de ældre vinduer har tillige bevarede rundposter samt ældre anverfere og stormkroge, der var almindelige i 1700-tallet

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi knytter sig til bygningens velproportionerede form, hvor den brede og to etager høje karnap med spids frontispice er et markant element, der bryder den ellers horisontale facade. Den ensartede takt af øreliséner og vinduer giver facaden et roligt og værdigt udtryk. Hertil kommer soklen og hovedgesimsen, der horisontalt indrammer facaden, og det vandrette bånd mellem etagerne på karnappen er med til at opdele fagene så karnapens dimensioner bringes ned i en skala og harmonerer med resten af facaden. Hertil kommer værdien af den store ubrudte tagflade mod gaden, der er et arkitektonisk vigtigt element i forståelsen af bygningens form.

I det indre relaterer den arkitektoniske værdi sig primært til de barokke døre, med svungne fyldinger, bukkehornsbeslag, messinggreb og kraftigt profilerede gerichter, de øvrige ældre døre samt trappens drejede, detaljerige balustre og kraftige mæglere, der alle er bygningselementer, som ophøjer rummenes karakter.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I bygningens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den enkle form i en etage, med den brede og høje karnap, frontispicen og det røde, næsten udbrudte heltag. Til facadens grundmuring og alle pudsdetaljer samt gårdsidens sorttjærede bindingsværk med kalkede tavler. Hertil kommer de ældre vinduer med alle detaljer og den detaljerige hoveddør samt dennes detaljer, overvindue og trappetrin. Endeligt gælder det den traditionelle materiale-holdning.

Bygningens detaljerige hoveddør.

I bygningens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til de bevarede dele af den ældre grundplan. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning og de ældre bygningselementer herunder, bjælkelag, fyldingsdøre med alle detaljer samt trappen til tagetagen og lodposterne ved vinduerne.

— ANBEFALINGER

Det anbefales, at den gennemgående tværskillevæk reetableres i den sydlige del af bygningen, så denne stue igen fremstår med sine oprindelige proportioner. Tillige anbefales det, at skillevæggens bindingsværk i det indre pudses og kalkes, så træværket ikke står frit, da dette ikke harmonerer med den oprindelige materialeholdning og historiske korrekte udtryk.

Et af facadens vinduer.